

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Péntek

241. szám.

Pest, december 22. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Lapunkra előfizethetni jövő év január 1-től Budapesten házhozhordva félévre 5 ft, postán borítékban hatszor küldve 6 fpp. Helyben egyedül a kiadóhivatalban fizethetni elő, vidéken minden posta hivatalnál.

Hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr pp. fiztetik.

Pest, december 22.

Felső táborunknál semmi változás nem történt. Az ellenség úgy látszik igen érzékenyen égette meg körmét.

Kérjük mennyire telebeszélék fejét annak a brave Armeenak a beütés előtt, hogy mint fognak előlük a magyarok megfutni, s mint ülik meg a Karácson ünnepét Pesten.

Igen, majd ha fagy, még jégre is mehetnek, s megeshetik, hogy a Kristbaumra egy két mákvirágot is szolgáltathatnak Görgöinknek.

Már mi isten bizony, soha jobb reménnyel hazánk jövője iránt nem voltunk, mint jelenleg.

Minket nem a mosoni győzelem, nem 6000 elhíresztelt lovasnak olly botrányos hanyathomloki megszaladása örvendeztet meg annyira, hanem jellemet biztosít a pahrendorfi a n. szombathi csata és veszteség, biztosít az, hogy 1700 ifju katona 15 ezer zsoldos előtt áll meg s 500nyi veszteséggel az ellenség pusztítása közben vágja ki magát, mint N. Szombathnál és biztosít az, hogy egy honvéd zászlóalj, két nehéz lovas ezred attaqueját szuronyt szegezve veri, kergeti vissza, túl vágván magát az ellenség gyűrűjén, melly körül fogva; mint Pahrendorfnál.

Ez biztosít, ez ad terményt nekik, hogy e haza, melly illy fiaiktól védetik, csak győztes lehet, hogy e nemzet, melly így küzd léte és szabadsága mellett, el nem veszhet.

Mutasson nekünk valaki dicsőségesebb időszakot egy nemzet életében, a szabadság, haza szeretet és szilárd elhatározást illetőleg, mint a miénk, napjaink.

Mutasson egy időt, mellynek magasztos eseménye nagyszerű jelenetei olly gyorsan követték egymást, mint most nálunk.

Mutasson példát huszáraink önzés nélküli haza szeretetéhez, foghatóbb hősiesség elszánást,

mint a veres sapkásoké, dicsőbb veszteséget, mint a nagyszombatiaké és pahrendorfiaké?

És mégis nem szégyenli némelly kétkedni szent ügyünk diadala felett, mellyet elhagyni, melly felett kérőlege gyezkedni, elég gyáva volna.

Istenünkre, ha illy nemzet, ennyi elszántsággal, ennyi tettkezséggel és valódi hazaszretettel élni nem tudna, szabadságát kivívni biztosítani képtelen volna, ugy kétségbe kellene esnünk az isten igazsága felett, s azt kellene hinnünk, hogy ellenünkben a pokollal szövetekezett.

Görgei nejét hívja fel lakni magához.

E tényben a győzelem biztosítéka fekszik.

Csernátoni.

Une affaire tenébreuse.

Ma reggel egy ismeretlen nő jött lakomba. Arcza nem volt szép, sőt ha gyöngédtelességet akarnék elkövetni, rútnak is mondhatnám. Toiletteje nem volt nagyon esinos, sőt udvariatlan szemek szurtosnak is tekinthették volna, s hangja, midőn megszólalt nem volt ezüstcsengésű, sőt valamely kényes fülek rekedtnek is találták volna. Mind e mellett volt e nőben valami különös, valami rejtélyes vagy mint Sue mondani szereti quelque chose de diabolique, melly benne kimagyarázhatatlan kíváncsiságot gerjesztett fel.

E nő komáromi kaszás léptekkel jött felém, ki iróasztalom előtt ülve rábámulék, s nem várva kinnálást, s minden előleges üdvözlő szót feleslegesnek tartva, magát egy hozzám közel álló fauteuilbe veté, melly alatta fájdalmas nyikorgásban ereszté ki panaszát e nem várt vendég iránt.

Én bár előbb némileg megütődtem is e különös jeleneten, perczenként nagyobbodó tudnivalóval lesém, hogy hát mi lesz már ebből.

Vége nagy köpenye alul, mellyet gondosan öszevonva tartott egy hat csomagot von elő, mellyeket feltartva így szóllott:

„Ime hat irattekeres, mindenik hatvanhat levélből álló; akarja e ön szavát adni rá, hogy ezeket a Marczius 15-dikében időnként közrebocsátja. Ha szavát adja ön, itt vannak a tekercesek.

„Ma belle amie“ felelék helyemből felkelve s hozzá közeledni akarva — ez...

„Ne tovább, maradjon helyén, dörge előmbe olly parancsoló hangon, hogy önkénytelenül ismét leülék, annyival inkább, mert a kinézés, mint már mondtam, nem igen volt attractifotermészetű.

„Szép stranieram — folytatám ismét szavaimat ülő helyzetben — bár mennyire biztosít is

kegyednek ajánló külseje, és megnyerő modora, e tekercesek belfoglalatjának kincseről, de azoknak közlését, így a b i n v i s i s annyival kevésbé ígérhetem meg, mert.....

Itt azonban ajkaimon elhalt a szó, szemeim nem tudtak pillantani, s bámulásokban meredten állottak, az ismeretlen nő tagadó válasza zomra annak végét be sem várva, a tekercesek kettejét elnyelé, igen elnyelé

E váratlan esemény által elakadt szavaim fonalanak felvetése előtt így szóla hozzám, még sokkal rekedtebb hangon:

„Ime négy tekeres, mindenik negyven négy levélből álló, akarja-e ön szavát adni rá, hogy ezeket a Martius 15-dikében időnként közrebocsátja? Ha szavát adja ön, itt vannak a tekercesek.

„Iwünsch' avohl g'speist zu haben, felelék ámultamból magamhoz térve, s a különös reggelizés által — melly az én kávémná minden esetre jobb lehet — vigkedvűvé tételve — ámbár látom is, hogy a tekercesek megemésztettek, de Pálfi barátom magegyezése nélkül szavamat ennyi irat közzé tételére még sem angagerozhatom. Legyen ön szives holnap.....

Itt ismét elakadék, mert az én sybillam más két tekerceset nyelt el.

„Sacrebleu asszonyom muss Ihnen gar zu gut g'schmökkt haben; folytattam, most már egy kissé megszokva a speiszettelt.

„Ime két tekeres mindenik huszonkét levélből álló, akarja-e ön, kiadásukra szavát adni?

„Az ördögbe is, mérsékelje kegyed egy kissé étvágyát, mig felelhetek.“

„Szavát vagy...“

„Legyen, szavamat adom,“ — riadék közbe, felé ugorva, mert keze már a utósó két tekerceset is igen gyanúsán emelgeté szája felé.

„Itt van két tekeres, kétszer huszonkét levéllel.“

„De hát már most, kérem, kihez legyen szerencsém, nem azért, mintha sajtóper miatti félelemből kívánnám tudni nevét (mert hiszen, hála az égnek! nem élünk Batthyáni-ministerium alatt,) hanem mert a gastronomiából kegyed olly kitűnő mutaványt adott, mellyből magam is szeretnék valamit profiterozni, miután minden héten kétszer a Munkások ujságát szoktam olvasni.“

„Az én nevem Camarilla.“

„Brrrrr!“ vaczogtak össze fogaim, s hunyódtak le szemeim, mellyeket midőn ismét felnyiték, a már most igen is ösmeretes nő sehol sem volt, csak roppant swarzelb-bélésű köpenyét hagyá fauteuilben, s a két tekerceset kezeim közt.

Mit volt tenni? a köpenyt, melly igen jól for-

gatható, elküldém egy képviselőnek, ki valahányszor győzelmi hírt hallt, mindig pörgekalapot visel, s valahányszor veszteségünkről értesül, mindannyiszor magastetejét tesz fel, vagy hogy előttem a jó és rossz hírekre nézve nálánál jobb barometrumot nem ösmerek

A tekintseket pedig felbontám. Az egyiknek boritéka alatt egy czédulán e szavak állanak:

Szerelmes levelek.

A második tekercsben pedig illy utasítás van: **Levelei és más irományai egy vakonszületett süketnémának.**

Ventre de biche! gondolám III. Henrikkel a tréfa még nem lesz rossz, s mint a féle ember, ki a szerelmet csak hiriből ismeri, legelőbb is a szerelmes leveleket kezdém bontogatni, és olvasám, hogy.....

De ne anticipáljunk. Szavamat adva, úgy is mind a két tekeres foglalatját közzé kell tennem, ha csak Pálfi barátom azt nem mondandja, hogy a camarillának adott szó nem kötelez, s így olvasóimat a két tekeres speisolásától fölmentí.

Azonban ezt fel nem téve róla, a levelek közlését, holnap mindjárt megkezdem, s pedig mint-hogy a tekerces foglalatját összezavaram példométe fogom őket adni.

Tehát holnap jön az első szerelmes levél. Kitél és kihez egy kissé nehéz leendő ugyan eltalálni, mert mindenütt csak kereszt nevek olvashatók, azonban hozzávetőleg csak rájöhet az ember, kivéve néhány nagyon rejtelmest, mellyeket később fogok közleni.

Szép olvasnóm pedig vigyázzanak, mert a levelek közt tán sajátjaikat és legtitkosabb titkaikat is fogják találni, mellyeket minden delicatessedaczára, közölni, szavamat adtam.

Csernátóni.

Budapest, december 20.

Barátom Bertli!

Damjanics hős karjával babért babérra fűz homlokára, — diadalt diadalra viv ki a nemzet részére!

Ez igen szép, és igen jó dolog.

És Damjanicsra nézve annyival szebb és jobb, mert bebizonyítja: mikép akkor, midőn függetlenségünk támadtatik meg, nincs előtte semmi szent más, mint a szabadság, a függetlenség. Damjanics, hogy velünk együtt szabad és független lehessen, testvéreit irtja, mert szabadságunk orgyilkosaiul engedék magukat felbérelni.

Szebb dicséretet honpolgárról nem lehet mondani. Sok illy bajnokot adj magyarok istene!

De én tulajdonkép most nem Damjanicsot akarom dicsérni — ámbár isten látja lelkemet, milly örömmel teszem!

Görgei visszaverte a német vérebekeket — ez is szép és jó is! —

Bem Erdélyben mind inkább belebb megy, s biztosította a kormányt, hogy Erdélyt visszafoglalandja!

Ez mind igen szép, s az embernek igen jól esik tudni.

Valóban a jó hírek bűvös hatással vannak az emberekre — de annyira: mikép azon spectabilisek, kik még tegnap Görgeinek Mosonyban létét hallván, conamore arról beszélgettek, millyen jó lenne Ferencz Józsefet megkoronázlatni, — ma már republicáról lármáznak, mert Görgei győzött. Az ember pünkösdtől lát egyszerre karácson helyett az emberek arczón!

Hanibál Carthagója eltörültetett, mert a canaci ütközet után az elbizott hadvezér, a helyett, hogy Rómának ment volna, a legyőzött equesek vékával mért gyűrűben gyönyörködött.

Eldődönkben is mindig az volt hibánk, hogy ha valami kis győzelmeckét vívtunk ki, addig ringattuk magunkat a győzelmi mámorban, míg a győzelem gyümölcse elrothadt.

Már én nem tehetek róla, hogy Bezerédi Pistikának tökéletes contrariuma vagyok, az az pessimista, — de én nem tudok lelkes bajnokink eddigi győzelmeinek annyira örülni, mikép elfeledhessem, hogy még nem ugrottuk át az árkot.

Sőt én azt hiszem, hogy közelg az óra, mellyben meg fog huzatni a lélek harang.

Hiszem azt is, hogy a halott nem mi leszünk, kinek váltáságért a harang majd megkonduland.

De azt hiszem és vallom, mikép itt az idő megmutatni a magyarnak, hogy méltó ifju szabadságára.

És azért hozzátok van pár szóm fiúk, hősei a martiusi napoknak. Ti romlatlan szívű fia a szabadságnak.

Ti meg fogtok engem érteni barátim! hiszen lelketek az én lelkem, szívetek az én szívem, s véretek az én vérem is!

Ébren és készen legyünk.

Fegyverre minden ép kar.

Elíbe, nyakára ha kell ama hitvány ebeknek, kik vérünket, életünket szomjuhozzák, — kik elég nyomorultak megbecsteleníteni magukban az ember nevet — arcukon az isten képét — mert szabadságot indultak rabolni atyáskodási álarcz alatt — istennek legszebb kincsét — magát az istenséget — mert a legtisztább szabadság az isten.

Fel fiúk! Feledjék egy időre, hogy férjek, apák, fiúk, testvérek, szeretők vagyunk, — feledjék az életet, a világot, feledjünk mindent, mint feledni szoktuk, midőn szívünk kedvesét tartjuk átkulesolva. —

Hiszen szívünk, lelkünk kedvesét, bálványát a 300 éves fogságból kiszabadított szabadságunkat akarják visszarabolni — békóba verni — s vele mindenünket legyilkolni; — ezt ne feledjük.

Ne feledjék, mikép a rab, kiből isten szabad lelkét lehelte, — ha sikerült bűncselejt szét üzni, s a falat, melly őt isten szabad légétől elzárta, — szétörni, ha ellentállásra talál a szabadban — nem mehet börtönébe vissza, hanem szétűzva, ki utját állja — vagy meghal, de szabadon.

Mi vissza nem mehetünk többé.

Tizennégy milliónyi testvért hurcolnánk magunkkal a zsarnok kárpados börtönébe — és a sirhatmaink felett megnövendő fűszálak utódaink átka szellemében fognának lengeni.

Ezt ne feledjük, és végre

Azt, hogy magyarok vagyunk, kiket, hogy isten ellenségeink ostaraful, de nem rabságra teremtett — bizonyítja ezred éves nemzet életünk.

Ne feledjék barátim! hogy széles e világon még csak egy embert neveztek harczban isten ostarának, és ezen ember magyar, — ős eldődünk Atilla volt. —

Istennek ostora kezünkben van barátim! ügyünk szent igazsága! — csak elszánt akarat kell sujtani — bizalom Kossuthban és Görgeiben — és összetartás, miszerint ezrekre szaporodjanak pár óra alatt karjaink — és eltiporjuk e tolvaj söpredéket — a mivelt világ emez undok szeméjtét — mikép hitványságának bűnértében nem fog soha eszébe jutni, a magyar szabadság szent templomának küszöbéhez szentségtelen lábakkal közelíteni.

Rákóczi.

Erdély sorsa, eleste után.

VI.

Pest, dec. 21.

Utóbbi cikkünkben mondók, mennyire desperatus Erdély helyzete, tekintve jövőjét, mellyet saját fia megmenteni, s a gyalázat éje után, fényes nappal megvilágítani bizonytalannal nem fognak.

De jelenében is nagyon szomorú állapotban van Erdély, azon állapotban, melly az ellenség által meghódított országokat érni szokta.

Magyar ajku városainak népe lefegyvereztetett. Ha akarnának is saját s hazájok védelmére felkelni, nincs, mivel megboszújják magukat ellenségeiken.

Tudjuk, hogy pl. Enyed népe legnagyobb részint kibujdosott, akkor, midőn onnan minden fegyveres erő, a Kolozsvárt székező hadi tanácsnak, árulás és rossz akarat, vagy legalább ügytelenség és hibás tervezet sugalta parancsolata szerint, Kolozsvárra vitetett; mert ekkor a virágzó város, melly a magyarságnak azon vidéken központját tevé, s melly addigelé számos kicsapások által nagy károkat okozott az ellenséges oláhtáborokban — minden védelmi erőtől megfosztatva, a fenyegető oláhság torkába esvén, a védelem nélkül maradt nők, öregek, gyermekek, házaikat s minden birtokukat elhagyni s Kolozsvárra menekülni kényszerültek. Azonban Kolozsvár is elesett. A ki csak tehetett, még kiebb jött, Várad, Debreczenfelé. De a nagyobb rész pénzt, eleséget nem hozhatott volt magával, részint mert otthon is csak annyija volt, mivel munkája után naponta élhetett s családját tarthatta, részint a kinek volt is honn pénze, azt minden egyebével együtt a nagy és szinte képzelhetlen sietség miatt, (mert Enyed 5, mond őt percz alatt ürült ki,) ott hagyni volt kénytelen. Kolozsvár este után tehát mit volt mit tenni a kétségbeesőknek, mint ujra elhagyott lakjaikba vonulni. De Enyeden ekkor már oláhok tanyáztak, s üritgeték a pinczéket és k marákat. A győzők vezére parancsára pedig az elfutott lakosok minden vagyonaiból kármentesít-

etének az enyediak által elpusztított lázongó oláh faluk lakossá, sőt a magyar névnek iszonyu gyálatára az is történt, hogy némely Enyeden maradt polgárok (kik nem futottak el, mert tán az ellenséggel titkos összeköttetésben levén, attól nem volt mit félniök), bizonyos alávaló, gazember vezetése alatt elszaladt s Kolozsvárra menekült polgártársaik házaikat kirabolták. Magyarok istene, te láttad ezt!

Mi lesz már most a szegény menekülőkkel? Saját tüzhelyökhöz visszatérve is csak nyomornak néznek elébe.

Igy van ez Erdély több magyarjku városaiival is. Fejérvár (melly a schwarzgelb szellemű várbeliekén kívül), mindig magyar érzelmű volt, még legelőbb nagy pusztítást szenvedett. Felvincznek (hol ama véres szájú magyarok laktak, kik utóbbi időben a környékbeli oláhságnak nagyon sok veszélyt okoztak,) legnagyobb része földig porrá égett.

Ehez járul, hogy Kolozsvárról, Urbán és Geleon többeket hadi foglyokul kikért, kik aztán, mint ilyenek Szebenbe küldettek. Igy pl. biztos tudomásunk van, hogy a derék hitszónok, s tudós természet vizsgáló Nagy Péter, továbbá Kerepey lelkész, és Tilsch könyvárus elvitettek. Híre, hogy Tilsch fel is akasztatott. Őt szegényt az ellenőrért vitték el, mellynek szerkesztőjét és íróit meg nem találhatván, rajta, mint kiadón töltötték bosszujokat. Ugyan ártatlanul szenved, mert bizony soha radical ember nem volt, s csak mert abból remélt kalmári számításával legtöbb hasznot, adott illy szellemű lapot ki.

Ezen kívül a városokra sartz vettetett. Igy vannak minden oldalról nyomorgatva.

Ime ez Erdély szomorú helyzete.

Most Bem tábornok van kormányunk által ki küldve, hogy egy maga jóvá tegye az eddigelé Erdélyben működött vezérek és telyhatalmu biztosok hibáit és büneit.

Telyes bizalmunk van Bemben. Ő az, kitől mi szegény Erdély felemelése körül legtöbbet várunk, s t eddigi tudósításai is igazolnak. De meg vagyunk győződve arról is, hogy ha neki több erő, mint mennyivel most bír, nem adatik, ha csak ördöge nincs, Erdélyt a tavaszig vissza nem foglalhatja.

Mert uraim, világos, hogy Erdélyt tökéletesen újra kell meghódítunk, s az is világos, hogy tavasszal, ellenségünk addig rendbeszedhetvén s óriásilag nevelhetvén erejét, végetlen sokkal nehezebb lesz meghódítunk azt, mint lehet most.

M. K.

Felsőbánya, december hó, 1848.

(A nagybányai tábornak Désnél történt szerencsétlen ütközete, ennek oka, s okozói, s ebből folyó tanúság.)

Szerkeztő!

Megenged ön, ha eltérek egy kevésse tárgyamtól. —

Önök lapja volt az, melly Felsőbányáról is egy évnegyedig száműzetve volt a ministerium korholásáért, mert itt is azon remény táplálta a táblahírő pártot, hogy csak a volt ministerium mentheti meg a hazát. De kiábrándultak lassan lassan mámorukból, s átkezdték látni, hogy ön lapjának igaza volt, midőn a ministerium megboldogult (nem is érdemelt mást). S már most nem csak az olvasó egylet, de egy nőtársaság is járja ön lapját. —

En pedig, ki eleitől fogva becses figyelemmel olvasom, bámultam azon jós-tehetségen, melly eleitől ön lapját jellemezte. — Mert mind azon jóslatok, miket a „Martius 15-dike“ tett, minden de minden még eddig, előbb vagy utóbb beteljesedtek, s én csak akkor fogok kétségbe esni hazám győzelme felett, midőn a „Martius“ ebbe már kétségeskedik. —

Nem szükség többet felemlítenem, csak midőn ön előre megmondá, hogy a ministerium politicája, nem Kossuth politicája, mi ki is világosodott, s ön lapja volt akkor egy azok közül, melly a Kossuth elvei mellett leghatalmasabban vívott, megjósolá, hogy tisztán ostrák-magyar háborúnak nézünk elébe, akkor mondá ön ezt, midőn sokak ezt, rémképnek tartották, — megmondá előre, hogy Görgei lesz lajtai táborunk fővezére, megjövendölé, mi fog történni Erdélyben stb.

Üdvözlöm tehát „Martius“ azon téren, mellyen jelenleg áll, — új évre ujult erőt kívánva. — Ne vegye szerénytelenségnek fentebbi szavaimat, mert az igazat szembe, nem hát megett szeretem kimondani, s mivel ön lapja kérielhetetlen ostromozója minden hanyagságnak, és hibának, azért voltam bátor ön lapjába megírni, az alább elöl adottakat. —

De térjünk a tárgyra. —

Nem szükség elősorolnom a Katona Miklós vezér őrnagy alatti tábornak Désnél történt gyálatatos futását, sokkal jobban tudvák már azok az olvasó közönség előtt; de sokan fogják mondani, a vezér é ennek az oka, vagy a sereg? Épen azt akarom én is itt fejtegetni.

A mint egy 12—15 ezer főre menő sereg, melly nagy részt Szatmár, Szabolcs, ugoicsai lovas és gyalog nemzetőrökből, s önkéntesekből állott, nagyobb ellent állás nélkül Kővárvidéken s Belsőszolnokon keresztül egész Dész alá vonult. — Nem fürkészem az okát, miért engedett meg az elhagyott néptelen oláh falvaknak, a mieink általi kirablása, elégetése, s szinte a barbárságig vitt fosztogatása, s dúlása, nem fürkészem most, miért volt olly nagy hiány az élelmezésben, hogy — mint mondják — egy hélig se volt kenyerek és sójok, — miért volt lehangoltatva hosszas táborozással, s lassu menettel a nép kedélye, kifárasztva, elbágyasztva azon nép, melly házi tüzhelyét s családját oda hagyá szinte inségre juttatva, — ehez járulva még, hogy mind a táborban, mind a nép lakhelyein a cholera dühöngött, — miért vitetett — szántsándékból-e vagy vétkes könnyelműségből, gondatlanságból? nem fürkészem, — egy olly sereg lovas és gyalog sorkatonaság ellen, melly csak a fellázadt Kővárvidéke lecsendesítésére volt használható, többnyire gyakorlatlan, fegyelmellen, rosz fegyverekkel lándsával és kaszákkal (mellynek kezében

a hajdani olmos bot jobb lett volna) rögtönözve kiállított nemzetőrökből állott, és épen olly időben, mellyben ezen zord vidék hóval borított volt. Igy ért a sereg Dész alá, itéljen belőle az olvasó közönség.

Ezeket előre bocsátva, midőn Dész alá sergekink elértek, már akkor e város Urbán által be volt véve, s mint tudva van, Urbán kivonult célja elérése után a városból, s ugy mentek be a mieink. Ott egynéhány napokat vesztegetve, a legrosszabb ellátásban részesültek a mi embereink, mi előre sejdíté, hogy Désnél a mi táborunk nem várt vendég, — megvan vesztegetve benne a levegő, mi majd kiderülend. —

Hogy mi történt az ott élt napok alatt, vagy minek kellett volna történni, most nem vizsgálom, alább előadom, mit kell tennünk most a posteriori. Annyi minden esetre igaz, hogy be van mocskolva Szatmár, Szabolcs, Ugoicsa magyarjku népe, örökös szeny marad a magyaron a Désnél történt ütközethez, ha ennek oka s okozói nem fognak a nyilvánosság elébe állítani. —

Meg kell tehát mondani mind azt, mit e tárgyban tudunk, hallottunk, gyanítunk, hogy a majdan történendő szigorú vizsgálatból kitűnjék, valjon a vezér, vagy ennek alárendelt tisztjei, vagy a fegyelmetlen nép e mind ennek az oka, hogy mind azon gyanúsításuk, mellyek már eddig is mind a fővezérre menthetetlen vétkes gondatlanságáért, sőt árulásáért, mind a népre, s ennel tiszteire haszontalan gyávaságáért, tétettek, részint a bűnösök kiderülvén, lakoljanak. Sujsz már egyszer a törvény szigorral a bűnöst, mer régi dolog, hogy vészes időkben az engedékenység, és nagylelkűség is hiba, a gyengeség és hiba pedig maga a veszély.

El nem hallgathatom, mi lehetett annak oka, hogy a Dézsen túl lévő erdőt, s igen jó védelmi s támadó helyfekvésénél fogva használható többi posztókat a mi táborunk el nem foglalta, még az előtt, mielőtt azt Urbán elfogalta volna, nem fürkészem, hogyan történhetett az, hogy Urbánnak elbujt seregét a mieink észre nem vették, hogy félnapig rendezte Urbán Dézs alatt seregét, mellyről a mieink semmit nem tudtak, vagy, mint mondják némelyek, figyelmeztették volna a fővezért az ellenség dobpergésére, de ő ezen feljelentést fitymálva fogadta volna, hogy lehetett az, hogy Urbán a mi táborunkat egészen véletlenül meglepetve, s rendetlen állásába támadta meg, s ebből keletkezett volna a zavar, s a szaladás?

Mondta e azt a fővezér, „szaladjanak a merre látnak?“ való e, hogy a 16 felszerelt ágyúkból 3 működött, s az ágyúkat a fővezér fedezetlen hagyá, s hogy olly közel állottak az ellenséges ágyúhoz a mieink, hogy puskával meglöthették a mi tüzeinket? Igaz e, hogy a Dézsen keresztül futó népet a dézsi polgárság ablakokból lödözte? Mind olly körülmények, mik a kormány figyelmét méltán magára vonhatja, s megérdemli, hogy pártatlan férfiből a legszigorúbb vizsgálatot mielőbb rendeljen, s hiteles tanúkat a magukat hősileg kitüntetett bécsi Aulistákat és Vilmos huszárokat lehet leginkább venni. Egyébiránt elvárjuk a fővezértől is nyilatkozatát a sajtó utján.

Ezen szerencsétlen ütközetből igen sok tanúságot merithetünk jövendőre, bár tanulnánk már

